

Формування креативного педагогічного мислення майбутніх учителів музичного мистецтва: основні етапи та інструментарій

Конкретизується сутність та зміст аксіологічно-орієнтаційного, операційно-інтенсифікуючого та конструктивно-узагальнюючого етапів формування креативного педагогічного мислення майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокально-хорового навчання в контексті заходів з поетапного упровадження розробленої експериментальної методики. Автор наголошує на змістоутворюючому значенні сформованості вектору креативно-педагогічної спрямованості мислення студентів щодо оволодіння цінностями вокально-хорового мистецтва для першого аксіологічно-орієнтаційного етапу. Сутність другого операційно-інтенсифікуючого етапу формування креативного педагогічного мислення спрямована на формування в студентів вокально-хорової компетентності, що ґрунтується на накопиченні вокально-хорового тезаурусу в якості комплексу теоретичних понять та інтонаційного багажу вокально-хорового репертуару. Третій конструктивно-узагальнюючий етап відповідає за формування здатності студентів до креативного вирішення проблемних ситуацій вокально-хорової діяльності та рефлексивне осмислення отриманих результатів. Автор розкриває класифікацію педагогічного інструментарію для кожного з етапів у контексті основних напрямків роботи викладачів щодо навчально-методичної, наукової та організаційно-виховної діяльності. Педагогічний інструментарій для кожного з етапів представлено в якості інтегрованого комплексу методів мотивації мистецького навчання, теоретичних, вербальних, евристичних, інтерактивних методів, поєднаних із творчими методами, засобами і прийомами мистецького навчання.

Ключові слова: креативне педагогічне мислення, майбутні вчителі музичного мистецтва, вокально-хорове навчання, етапи формування, педагогічний інструментарій.

Вступ. На сучасному етапі побудови нових пріоритетних напрямків освітнього розвитку щодо формування креативного інтелектуального потенціалу педагогічних кадрів, підвищення рівня професійної компетентності вчителів, все більшої актуальності набуває проблематика інноваційних підходів до фахового навчання нової генерації вчителів музичного мистецтва.

Специфіка суспільного запиту полягає у необхідності формування персоналії педагога-музиканта, спроможного не тільки до фахового виконавства музичних творів, але й до креативного розв'язання задач і проблем мистецького навчання школярів. Відповідь на окреслений суспільний запит знаходиться у річищі формування креативного педагогічного мислення вчителя музичного мистецтва, яке дозволяє фахівцеві сполучати здатність до перманентного інтелектуального саморозвитку із постійним удосконаленням власних музично-творчих умінь, «...породжувати множину різноманітних оригінальних ідей в нерегламентованих умовах діяльності» [2, 243]. Отже непересічного значення набуває необхідність розроблення, упровадження в навчальний процес факультетів та інститутів мистецтв такого методичного забезпечення, яке б уможливило ефективне формування креативного педагогічного мислення вчителя музичного мистецтва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Огляд наукової літератури з проблематики мислення вчителя засвідчує, що означена проблема розглядалась

¹ Вен Чаоцянь, УДУ імені Михайла Драгоманова, <https://orcid.org/0000-0003-3546-1977>

всебічно. Дослідженню мисленневих процесів у педагогічному аспекті приділяли свою наукову увагу Б.Брилін, І.Зязюн, А.Козир, Г.Нагорна, Ю.Руденко, В.Шахов та ін. [1], [3], [5], [6], [10], [14], які стверджували про обумовленість мислення педагога характером його професійної діяльності, яка є не тільки складною, але й носить абсолютно нестандартний характер. Дослідження мисленневих процесів вчителя музичного мистецтва були проведені А.Козир, Г.Падалкою, І.Парфентьевою, О.Рудницькою та ін. [15], [7], [8], [9]. Дослідники, розглядаючи мислення педагога-музиканта у контексті удосконалення мистецького навчання студентів, зазначали про важливість та складність цієї проблеми у контексті таких її аспектів, як інтонаційно-процесуальна основа музично-педагогічної роботи, творчий характер методів і засобів музичного навчання тощо.

Метою статті є конкретизація послідовності основних етапів формування креативного педагогічного мислення майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокально-хорового навчання і визначення методів, засобів і прийомів формування цього феномену для кожного з етапів.

Виклад основного матеріалу.

З метою експериментальної перевірки розробленого педагогічного інструментарію щодо формування креативного педагогічного мислення майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокально-хорового навчання було проведено ряд заходів з поетапного його упровадження у процесі дослідно-експериментальної роботи. До таких заходів, що передбачають комплексне формування креативного педагогічного мислення майбутніх учителів музичного мистецтва як цілісної динамічної системи, належать:

- змістова й сутнісна конкретизація етапів перебігу формування креативного педагогічного мислення студентів музичних та музично-педагогічних ЗВО у контексті вокально-хорового навчання;

- класифікація педагогічного інструментарію (методів, засобів і прийомів формування креативного педагогічного мислення майбутніх учителів музичного мистецтва) у відповідності до кожного з окреслених етапів;

- експериментальна перевірка ефективності розробленого педагогічного інструментарію шляхом його упровадження згідно до кожного з передбачених етапів;

- аналіз динаміки формування креативного педагогічного мислення майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокально-хорового навчання на базі співставлення контрольних зрізів, зроблених під час констатувального, контрольного та формувального експериментів.

Процес комплексного формування креативного педагогічного мислення майбутнього вчителя музичного мистецтва як цілісної динамічної системи провадиться в межах процесу фахового навчання і детермінується вокально-хоровою підготовкою студентів, яка включає сукупність навчальних дисциплін, пов'язаних із хоромим диригуванням, хоромим співом, вокально-хоровою роботою під час педагогічної практики тощо.

Оскільки досліджуваний феномен було охарактеризовано як цілісну систему взаємодіючих компонентних складових, де за сформованість кожної складової відповідає одна з функцій мислення, то етапи формування креативного педагогічного мислення майбутнього вчителя музичного мистецтва відповідають за сформованість кожної з складових.

Таким чином, перший етап, під час якого здійснювалось формування мотиваційно-констеляційного структурного компоненту, за динаміку сформованості якого відповідає функція цілепокладання, було присвячено розвитку низки мотиваційних утворень, націлених на утворення вектору креативно-педагогічної спрямованості мислення студентів. Оскільки сформованість цього вектору забезпечує осмислену й забарвлену позитивними емоціями орієнтацію на оволодіння цінностями вокально-хорового мистецтва, набутими у процесі засвоєння знань у галузі хорознавства, хорового співу, хорового диригування, організаційної й навчально-методичної роботи диригента-хормейстера тощо, то перший етап формування креативного педагогічного мислення майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокально-хорового навчання визначено як аксіологічно-орієнтаційний.

Другий етап, під час якого здійснювалось формування пізнавально-компетентнісного структурного компоненту, за динаміку сформованості якого відповідає функція розуміння, що продукує здатність вчителя музичного мистецтва до накопичення вокально-хорового тезаурусу, було присвячено засвоєнню студентами у процесі поглиблення вокально-хорових, музично-педагогічних, музично-теоретичних знань системи теоретичних понять, необхідних для ефективного провадження вокально-хорової роботи, а також накопиченню інтонаційного багажу вокально-хорового репертуару. Оскільки формування та розвиток вокально-хорового тезаурусу здійснювались шляхом інтенсифікації мисленнєвих дій та операцій аналізу, синтезу, порівняння, абстрагування, конкретизації, класифікації та ін., то другий етап формування креативного педагогічного мислення майбутнього вчителя музичного мистецтва було окреслено як операційно-інтенсифікуючий.

Третій етап, під час якого здійснювалось формування рефлексивно-творчого структурного компоненту, за динаміку сформованості якого відповідають функція розв'язання проблемних ситуацій та функція рефлексії, було присвячено формуванню здатності студентів до креативного вирішення музично-педагогічних, вокально-хорових, інтерпретаційних, організаційних та інших задач і проблем вокально-хорового навчання, вокально-хорової роботи із школярами під час педагогічної практики. На цьому етапі увага приділялась формуванню в студентів здатності до підбору, конструювання й моделювання інноваційного педагогічного інструментарію для вирішення означених проблемних ситуацій та рефлексивного опрацювання отриманої результативності щодо проведеної музично-педагогічної, інтерпретаційної, методично-творчої, практичної вокально-хорової й диригентської діяльності. Оскільки ці завдання потребують узагальнення проведених конструктивних дій, то третій етап формування креативного педагогічного мислення майбутніх учителів музичного мистецтва доцільно окреслити ми визначаємо як конструктивно-узагальнюючий.

На кожному з окреслених етапів формування досліджуваного феномену робота велася у відповідності до індивідуального плану викладача диригентсько-хорових дисциплін згідно до основних напрямків, а саме:

- напрямок з навчально-методичної роботи, який передбачає формування креативного педагогічного мислення у процесі викладання професійно-орієнтованих курсів «Хорове диригування», «Читання хорових партитур», «Хорознавство», «Хоровий клас», «Методика музичного виховання», «Виробнича

педагогічна практика з музичного мистецтва», «Виконавський практикум», «Практикум з кваліфікації», «Методика викладання дисциплін кваліфікації» та ін.;

- напрямок з наукової роботи, який передбачає формування креативного педагогічного мислення у процесі наукової роботи із майбутніми вчителями музичного мистецтва у наукових студентських гуртках та проблемних групах, під час організації науково-практичних студентських конференцій, підготовки до публікації студентських наукових статей тощо;

- напрямок з організаційно-виховної роботи, який передбачає формування креативного педагогічного мислення у процесі організації культурного життя студентства, яке відбувається за межами процесу фахового навчання і стосується колективних відвідувань майстер-класів з вокально-хорової роботи, співпраці із провідними хоровими колективами України, проведенням силами студентів мистецько-просвітницьких заходів у закладах середньої освіти, студентських гуртожитках тощо.

Конкретизуємо зміст кожного з визначених вище аксіологічно-орієнтаційного, операційно-інтенсифікуючого та конструктивно-узагальнюючого етапів окремо. Отже, I аксіологічно-орієнтаційний етап формування креативного педагогічного мислення майбутніх учителів музичного мистецтва ставив на меті формування в студентства вектору креативно-педагогічної спрямованості мислення на підґрунті:

- послідовно-стадіального розвитку пізнавальних потреб та інтересів щодо набуття знань у галузі цінностей вокально-хорового мистецтва, а також у царині оригінальних, нетрадиційних форм, методів і засобів організації й провадження вокально-хорового навчання, вокально-хорової роботи із школярами;

- на базі стимуляції означених потреб та інтересів до пізнання цінностей вокально-хорового мистецтва формування установки на креативне провадження вокально-хорової діяльності;

- на основі рефлексивного усвідомлення цієї установки формування готовності до креативного провадження вокально-хорової діяльності як провідного засобу формування музичної культури.

Для I аксіологічно-орієнтаційного етапу формування креативного педагогічного мислення майбутніх учителів музичного мистецтва було визначено відповідний педагогічний інструментарій, який передбачав комплексне застосування методів мотивації мистецького навчання [4] із сукупністю теоретичних, а також вербальних, образно-демонстраційних, проєктивних та інших методів мистецького навчання [7], [8], інтегрованих із засобами вокально-хорового навчання, в основі яких знаходиться класичні й сучасні зразки вокально-хорового мистецтва, обробки народнопісенної творчості тощо.

Стрижневе значення на I аксіологічно-орієнтаційному етапі формування креативного педагогічного мислення майбутніх учителів музичного мистецтва відігравали методи стимулювання і мотивації навчання [4], розподілені у відповідності до наступних підгруп: до підгрупи методів розвитку інтересу до цінностей вокально-хорового мистецтва і до підгрупи стимулювання обов'язку і відповідальності під час вокально-хорового навчання [4].

З підгрупи методів розвитку інтересу до цінностей вокально-хорового мистецтва на I аксіологічно-орієнтаційному етапі формування креативного педагогічного мислення майбутніх учителів музичного мистецтва було застосовано:

дидактично-пізнавальні ігрові методи музичних вікторин, музичних колоквиумів, навчальних кросвордів, інтегровані із провідним засобом вокально-хорового навчання – зразками вокально-хорового мистецтва; інтерактивні імітаційно-рольові ігрові методи, методи інсценізації зразків вокально-хорового репертуару, навчальні дискусії, присвячені проблематиці цінностей вокально-хорового мистецтва [4], [12], [13].

З підгрупи методів стимулювання обов'язку і відповідальності під час вокально-хорового навчання було використано: метод роз'яснення ролі і значення цінностей вокально-хорового мистецтва, а також знань і умінь у царині оригінальних, нетрадиційних форм, методів і засобів організації й провадження вокально-хорового навчання, вокально-хорової роботи із школярами; метод пред'явлення навчальних вимог під час викладання вокально-хорових дисциплін; методи поточного і підсумкового контролю набутих знань і умінь; метод заохочення до методичної творчості у процесі вокально-хорової роботи. [4], [12], [13].

На I аксіологічно-орієнтаційному етапі формування креативного педагогічного мислення майбутніх учителів музичного мистецтва із наведеними вище методами мотивації мистецького навчання було інтегровано теоретичні методи самостійного аналізу навчальної літератури, конкретизації й порівняння різних шляхів креативного розв'язання задач вокально-хорового навчання, вербальних методів бесіди, поточного коментаря, пояснення, образно-демонстраційних методів демонстрації вокально-хорових творів тощо [7], [8].

II операційно-інтенсифікуючий етап формування креативного педагогічного мислення майбутніх учителів музичного мистецтва ставив на меті формування в студентства вокально-хорової компетентності на основі набуття вокально-хорового тезаурусу як багатоаспектного, розгалуженого комплексу теоретичних понять, що складають теоретичне підґрунтя для фундаментального засвоєння вокально-хорових, методичних, музично-педагогічних, музично-теоретичних знань, необхідних для ефективного провадження вокально-хорової роботи. Водночас, вокально-хоровий тезаурус має бути сформованим також у царині комплексного інтонаційного багажу, що складається із зразків вокально-хорового репертуару.

Оскільки на II операційно-інтенсифікуючому етапі формування креативного педагогічного мислення майбутніх учителів музичного мистецтва провідну роль відіграє функція розуміння, пов'язана з утворенням вокально-хорового тезаурусу шляхом інтенсифікації механізму мисленнєвих дій та операцій аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, класифікації, конкретизації тощо, то й стрижневими для цього етапу формування досліджуваного феномену є однойменні теоретичні методи, відповідні наведеним мисленнєвим діям та операціям [13].

Група наведених теоретичних методів була інтегрована із іншими групами методів, зокрема, із методом структурування інформації у галузі вокально-хорової роботи, вербальними методами розповіді й пояснення, з музично-творчими завданнями, з образно-демонстраційними методами, тренінгами вокально-хорової компетентності, методами вокально-хорового полілогу й колективного формулювання висновків, евристичними методами, прийомами співставлення протилежних думок та ранжування інформації тощо.

III конструктивно-узагальнюючий етап формування креативного педагогічного мислення майбутніх учителів музичного мистецтва ставив на меті

формування в студентства здатності до креативного вирішення музично-педагогічних, вокально-хорових, інтерпретаційних, організаційних та інших задач і проблем вокально-хорової діяльності, а також до методичної творчості щодо конструювання необхідних для цього форм, методів та засобів.

Педагогічний інструментарій, розроблений для конструктивно-узагальнюючого етапу було побудовано за допомогою інноваційних технологій, направлених на відпрацювання мобільності, гнучкості, оригінальності педагогічного мислення студентів. Цей педагогічний інструментарій включав варіативне застосування тренінгів креативності педагогічного мислення, інтерактивних ігрових та евристичних методів, методів розвитку педагогічного артистизму, методів вокально-хорової комунікації, сугестивних методів тощо.

Застосування розробленого педагогічного інструментарію сприяло як узагальненню студентами отриманих знань і набутих умінь у галузі вокально-хорової діяльності, так і відпрацювання педагогічної рефлексії щодо «...вироблення програми вимог до себе, до процесу і результатів художньо-творчої діяльності» [9, 286] з метою власного інтелектуального й професійного саморозвитку.

У **висновках** доцільно зазначити, що внаслідок проведеного аналізу перебігу формування креативного педагогічного мислення майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокально-хорового навчання було конкретизовано сутність та зміст аксіологічно-орієнтаційного, операційно-інтенсифікуючого та конструктивно-узагальнюючого етапів, а саме:

- зміст аксіологічно-орієнтаційного етапу обумовлюється формуванням вектору креативно-педагогічної спрямованості мислення, спрямованого на оволодіння цінностями вокально-хорового мистецтва;

- зміст операційно-інтенсифікуючого етапу обумовлюється формуванням в студентів вокально-хорової компетентності, яка базується акумулюванні вокально-хорового тезаурусу в якості комплексу теоретичних понять та інтонаційного багажу вокально-хорового репертуару;

- зміст конструктивно-узагальнюючого етапу обумовлюється формуванням в майбутніх учителів музичного мистецтва здатності до креативного вирішення проблемних ситуацій вокально-хорової діяльності та рефлексивне осмислення отриманих результатів.

Класифікація педагогічного інструментарію для кожного з етапів у контексті основних напрямків роботи викладачів щодо навчально-методичної, наукової та організаційно-виховної діяльності передбачає інтеграцію методів мотивації мистецького навчання, теоретичних, вербальних, евристичних, інтерактивних методів, поєднаних із творчими методами, засобами і прийомами мистецького навчання.

Література:

1. Брилін Б.А., Козир А.В. (2010), Здатність до мистецької рефлексії як ознака фахової майстерності майбутніх учителів музики. Науковий вісник МДУ імені В.О. Сухомлинського. Випуск 1.31. Педагогічні науки. С. 11-18.
2. Гончаренко С.У. (2011), Український педагогічний енциклопедичний словник. 2 видання. Рівне: Волинські береги. 552 с.
3. Зязюн І.А., Сагач Г.М. (1997), Краса педагогічної дії: навчальний посібник. Київ: Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу. 302 с.
4. Мойсеюк Н.Є. (2001), Педагогіка: навчальний посібник. Київ: ВАТ«КДНК». 608 с.

5. Моляко В.А. (1978), Психология творческой деятельности. Київ: Наукова думка. 45 с.
6. Нагорна Г.О. (1995), Формування у студентів педагогічних вузів професійного мислення: автореферат дисертації на здобуття наук. ступеня доктора педагогічних наук: спеціальність 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки». Київ. 41 с.
7. Падалка Г.М. (2004) Пріоритетні напрямки розвитку сучасної мистецької освіти. Теорія і методика мистецької освіти: збірник наукових праць. Національного педагогічного університету імені М.Драгоманова. Випуск 1 (6). Київ, С. 15-20.
8. Падалка Г.М. (2008), Педагогіка мистецтва (теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). Київ: Освіта України. 274 с.
9. Парфентьева І.П. (2011), Формування мистецької рефлексії у майбутніх учителів музики. Теорія та методика мистецької освіти. Колективна монографія. Під науковою редакцією А.В. Козир. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова. 402 с. С. 285–291.
10. Руденко Ю.Д. (2003) Основи сучасного українського виховання. Київ: Видавництво імені Олени Теліги. 328 с.
11. Хоружа О.В. (2009), Етнопедagogічне мислення майбутнього вчителя музики: ситуативний і надситуативний рівні проблемності. VII культурологічні читання пам'яті Володимира Подкопаєва. Культурна трансформація сучасного українського суспільства: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 4-5 червня 2009 р. Київ: ДАККІМ. С. 392-396.
12. Хоружа О.В. (2010), Етнопедagogічне мислення майбутнього вчителя музики: етапи формування. Науковий часопис національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 15. Теорія і методика мистецької освіти: Збірник наукових праць. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова. Випуск 8 (13). С. 110-120.
13. Хоружа О.В. (2010), Методичні засади формування етнопедagogічного мислення майбутнього вчителя музики. Дисертація кандидата педагогічних наук. Спеціальність 13.00.02. Теорія та методика музичного навчання. Київ. 254 с.
14. Шахов В.И. (1992), Формирование педагогического мышления у студентов педвуза: Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук: 13.00.01. Киев. 196 с.
15. Kozyr A., Labunets V., Pankiv L., Liming W., Geyang Zh.: (2020), Methodological Aspects of Modernization of Professional Training of Future Music Teachers. Utopia y Praxis Latinoamericana. Revista Internacional de Filosofia y Teoria Social. Universidad del Zulia-Venezuela. Vol. 25. 2020. pp. 370-377.

WENG CHAOQIAN.

Formation of creative pedagogical thinking of future teachers within music training: main stages and tools.

The article specifies the essence and content of the axiological orientation, operational-intensifying and constructive-generalizing stages of the formation of creative pedagogical thinking of future teachers of music in the process of vocal and choral training in the context of measures for the step-by-step implementation of the developed experimental methodology. The author insists on the content-forming significance of the formation of the vector of creative-pedagogical orientation of students' thinking regarding mastering the values of vocal and choral art for the first axiological orientation stage. The essence of the second operational-intensifying stage of the formation of creative pedagogical thinking is aimed at the formation of vocal and choral competence in students, which is based on the accumulation of the vocal and choral thesaurus as a complex of theoretical concepts and intonation baggage of the vocal and choral repertoire. The third constructive and generalizing stage is responsible for the formation of students' ability to creatively solve problem situations of vocal and choral activity and reflective understanding of the obtained results. The author reveals the classification of pedagogical tools for each of the stages in the context of the main areas of work of teachers in relation to educational and methodological, scientific, and organizational and educational activities. Pedagogical tools for each of the stages are presented as an integrated set of motivational methods of art education, theoretical, verbal, heuristic, interactive methods combined with creative methods, means and techniques of art education.

Keywords: creative pedagogical thinking, future teachers of musical art, vocal and choral training, stages of formation, pedagogical tools.

References:

1. Brilin B.A., Kozyr A.V. (2010), Ability to artistic reflection as a sign of professional skill of future music teachers. *Scientific Bulletin of the Moscow State University named after V.O. Sukhomlynskyi*. Release 1.31. Pedagogical sciences. pp. 11-18.
2. Honcharenko S.U. (2011), *Ukrainian pedagogical encyclopedic dictionary*. 2 editions. Rivne: Volyn amulets. 552 p.
3. Zyazyun I.A., Sagach H.M. (1997), *The Beauty of Pedagogical Action: A Study Guide*. Kyiv: Ukrainian-Finnish Institute of Management and Business. 302 p.
4. Moiseyuk N.E. (2001), *Pedagogy: a study guide*. Kyiv: OJSC "KDNK". 608 p.
5. Molyako V.A. (1978), *Psychology of creative activity*. Kyiv: Scientific opinion. 45 p.
6. Nagorna G.O. (1995), *The formation of professional thinking among students of pedagogical universities: the abstract of a dissertation for the acquisition of sciences*. degree of doctor of pedagogical sciences: specialty 13.00.01 "General pedagogy and history of pedagogy". Kyiv. 41 p.
7. Padalka H.M. (2004) *Priority directions for the development of modern art education. Theory and methods of art education: a collection of scientific works*. National Pedagogical University named after M. Dragomanov. Issue 1 (6). Kyiv, pp. 15-20.
8. Padalka H.M. (2008), *Art pedagogy (theory and methodology of teaching art disciplines)*. Kyiv: Education of Ukraine. 274 p.
9. Parfentieva I.P. (2011), *Formation of artistic reflection in future music teachers. Theory and methodology of art education*. Collective monograph. Under the scientific editorship of A.V. Trump. Kyiv: NPU named after M.P. Drahomanova. 402 p. pp. 285– 291.
10. Rudenko Yu.D. (2003) *Basics of modern Ukrainian education*. Kyiv: Olena Teliga Publishing House. 328 p.
11. Khoruzha O.V. (2009), *Ethno-pedagogical thinking of the future music teacher: situational and supra-situational levels of problem*. VII cultural readings in memory of Volodymyr Podkopaev. Cultural transformation of modern Ukrainian society: Materials of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference, June 4-5, 2009. Kyiv: DAKKIM. pp. 392-396.
12. Khoruzha O.V. (2010), *Ethno-pedagogical thinking of the future music teacher: stages of formation*. *Scientific journal of the National Pedagogical University named after M.P. Drahomanova*. Series 15. Theory and methods of art education: Collection of scientific works. Kyiv: NPU named after M.P. Drahomanova. Issue 8 (13). pp.110- 120.
13. Khoruzha O.V. (2010), *Methodological principles of the formation of ethnopedagogical thinking of the future music teacher*. *Dissertation of the Candidate of Pedagogical Sciences*. Specialty 13.00.02. Theory and method of music education. Kyiv. 254 p.
14. Shakhov V.I. (1992), *Formation of pedagogical thinking among students of a pedagogical university: Dissertation for the degree of candidate of pedagogical sciences: 13.00.01*. Kyiv. 196 p.
15. Kozyr A., Labunets V., Pankiv L., Liming W., Geyang Zh.: (2020), *Methodological Aspects of Modernization of Professional Training of Future Music Teachers*. *Utopia y Praxis Latinoamericana*. *Revista Internacional de Filosofia y Teoria Social*. Universidad del Zulia-Venezuela. Vol. 25. 2020. pp. 370-377.